

Bársony István:
HALÁLOS VESZEDELEMBEN

Ez a történet saját magamról szól. Elmondom nektek, hogy okuljatok belőle, s hogy soha se tegyetek semmit szülőiteik tudta nélkül, különben olyan veszedelem érhet benneteket, amilyen egyszer, úgy tizenöt éves koromban, majdnem a sírba vitt engem.

Azok közé a fiúk közé tartoztam, akiket a szülei nem kényeztettek el. Édesapámmal már tizenegy éves koromban kijártam a lápi rucahúzásra; persze, tizenöt éves koromra már valóságos kis vadász voltam, s ha szerét ejthettem, titokban is kiosontam a füzesbe gerlicézni.

Minél többször próbálgattam effélet, annál inkább vérszemet kaptam. Próbálgatni pedig eleget volt módomban, mert az apám sokat járt-kelt az uradalomban, s ha ő nem volt otthon, akkor még szabadabbnak éreztem magamat. Egyszer – augusztusban – megint elutazott apám egy pár napra. Délután volt. Alighogy a szekér kirobogott, befogtam az írnok sárga lovát a talyigába, az anyámnak, aki a kertben volt, egy szót sem szólva, felpakoltam kutyát, puskát s kihajtottam Kaplonyba, Pintye kerülőhöz.

Kaplony egy lápszéli sváb falu, közel Nagykárolyhoz. A sárga sokszor megtette oda az utat, nem is igen kellett ügyelni rá. Egyenesen odavitt a kerülő kunyhója elé.

Azért mentem mindig Pintyéhez, mert ő ismerte az egész lápot, minden csinájával-binjával együtt. Nyáron vadászott rajta, télen fogta a csíkot meg a csukát.

Tudtam, hogy mivel lehet kedvre hangolni, adtam neki egy pár lövés puskaport. Egyszerre nagyon barátságos lett.

– Vadászni szeretne az úrfi, ugye? – kérdezte.

– Azt biz' én, Pintye. Van-e sok ruca?

– Van, de be kell menni érte a lápra.

– Hát menjünk be.

– Igenis, csak hozom a puskát én is.

Míg Pintye összeszedte magát, én elhelyezkedtem a kivájt fakéreg-csónakban, mely oda volt rejtve a láp szélére, a nád közé. Az apám kutyája, az öreg Britt, megvonult szépen a lábamnál. Pintye is beült a lélekvesztőbe, kezébe vette a tolórudat, egyet nyomott vele az iszapon s egy pillanat múlva becsúsztuk a nád közé a lápba.

Mögöttünk elmaradt lassankint a parti élet, belementünk az ingoványba. A sűrű nád közt megsikkant néha egy vízi madár.

Még csak öt óra múlt, a nap teljes nyári pompájában ragyogott az égen. Pintye folyvást beljebb hatolt a láp szívébe. Egyre járatlanabb sűrűségek közt bujkáltunk. Néha felröppent utunkban valami nehézszárnyú madár, egy gém, egy tőkeruca, azután csend lett megint.

Egyszerre egy úgynevezett rónavízre érünk. Afféle kisebb tó ez a lápon. Hús, harminc, legfeljebb negyven lépés hosszú. Gyönyörű zöld víz, tele hínárral.

Amint a közepére értünk a csónakkal, azt mondja Pintye:

– No, úrfi, itt se volna ám jó megfürödni.

– Miért?

– Csupa hínár ez; nézze csak, alig tudom a tolórudat lenyomni közé. Itt vészelt el most tíz esztendeje a szegény sváb Miska. Még a holttestet is alig bírták kivinne a lápból; úgy akadt rá valami pákász, vadászás közben, véletlenül.

Ebben a pillanatban egy csörgő ruca húzott el a fejünk felett; én szeles fiatal kölyök létemre kaptam a puskát és bum! – lövök. A ruca esik lefelé, de a lövésre a kutya is felugrik a csónakban, látja, hogy a ruca hová zuhan a nádasban, egyet lódít magán és kiugrik, hogy majd elhozza; az ugrással azonban meglendíti a csónakot, amely nagyot billen, mi Pintyével egy oldalra dülünk s a következő percben puff! – a testünk súlyával felborítjuk a csónakot.

Most képzeljétek el ezt a helyzetet. Bent vagyunk a vízben, a hínár közt. Segítség sehol.

Az első pillanatban csak kapkodtunk, mikor felvetett a víz. Szerencsére, a csónak oly közel volt, hogy kézzel elérhettük. Belekapaszkodtunk.

Pintye halálosan meg volt rémülve és egyre ordított, hogy neki most már vége; őt lehúzza a sváb Miska szelleme, aki ott kísért a tó környékén tíz esztendő óta.

Gondolhatjátok, hogy magam is meg voltam ijedve. Különös helyzet volt az. Egy felborult csónak a tó közepén, tele fonós kákával meg sással az alja, ami biztosította az elmerülés ellen. Mi a csónak szélét markoláztuk görcsösen, a kutya meg a hínárral küzdve, úszott a közel lévő nádasba a lelőtt rucáért.

Pintye akkorákat sóhajtott, hogy magam is megborzadtam. De gyerek-értelemmel is kezdtem belátni, hogy itt most az én eszemnek kell megmozdulni, mert Pintye gondolkodni sem tud.

– Ragadja meg az evezőt és próbáljon beevickélni a nád közé – kiáltottam én Pintyének.

A nehézkes ember elszánta magát és utána kapott az evezőnek, mely a csónakból egy ölnyire úszott a víz színén. Szerencsétlenségére, mikor a rudat megmarkolta, eleresztette a csónak szélét. Az volt még csak a halálos ijedtség.

– Segítség, úrfi – kiabálta –, amint érezte, hogy nincs mibe kapaszkodnia.

Magam sem tudom, hogy történt, de olyat lódítottam a csónakon, hogy az orra Pintye felé fordult. Hamar megragadta. Nagy bajban voltunk, annyi bizonyos. Úszni egyikünk sem tudott, de különben is mit ér az olyan hínáros vízben? Még az Isten csudája volt, hogy a kutyánkat le nem húzta a veszedelmes növény.

Megpróbáltuk tolni a csónakot, nem ment. Hónaljig evickéltünk a vízben s percről percre éreztük, hogy rosszabbodik a helyzetünk.

Akkor látom, hogy Britt előkerül a nádasból és hozza a meglőtt rucát. Nagy kinnal hozzánk úszott a hínár közt s elkezdett kapaszkodni ő is a csónak szélére. A következő percben újra lódult egyet a könnyű csónak, nekem valami jó sugallat mondta, hogy lökjek egyet rajta s egyszerre – hopp! megint ott ringott a nyomorúságos csónak a vízen. Pintye alig tudott kievickélni alóla.

Most drága volt a jó tanács. A csónak tele volt vízzel s csak azért nem merült el, mert a fenekén levő sok sás nem engedte. Mi a szélébe kapaszkodtunk s Britt is vonítva támaszkodott rá. A meglőtt ruca holtteste ott úszott a vízen, senki sem törődött vele.

Mit volt mást tenni, mint kimeregetni a csónakból a vizet. Gondolhatni, mily nehezen ment ez, kézzel, szalmakalappal. Hozzá még én a puskát is szorongattam, hogyha már beázott, legalább ott ne vesszen. Ha eleresztem, leszáll a láb fenekére s akkor ember szeme nem látja többet.

Hosszú munka után annyira ürült a csónak, hogy én könnyebb létemre valahogy bemászhatam. Akkor aztán az evezőlapáttal hamar kihánytam belőle a vizet. Mikor megbírta a csónak az evezést, lassan a nádas felé tereltem. Pintye fogvacogva kapaszkodott a csónak farába, Britt időközben megunt, hogy a piócák szipolyozzák s utánam lódította magát. A csónak fenekén nyalni kezdte sebeit.

Szerencsésen eljutottunk a nádasba. Ott azután valahogy Pintyét is beemeltem a csónakba. De 'iszen, vége volt a mi vadászó kedvünknek aznapra.

Jól be is alkonyodott különben. Siettünk hát haza.

Már feljött a hold, mire Pintye kievezett velünk a lápból, hol majdnem ott vesztünk. Amint elmúlt a veszedelem, magához tért s megint ember volt a talpán.

Mire partot értünk, még az átázott ruha is megszáradt rajtunk a jó nyári melegben. A sárga azután csakhamar hazaröpített. Én fél éjszakán át a beázott puskát tisztogattam.

Szüleim nem tudták meg a dolgot, de azért megfogadtam, hogy nem teszek az ő tudtuk nélkül soha semmit.

Hátha ott veszttem volna a lápon? Még azt se tudta volna édesanyám, hogy hol mondjon fölöttem egy imádságot.